



CZEGO I JAK  
BĘDZIEMY SIĘ UCZYĆ?

BLANDYNA  
ZAJDLER

## SCENARIUSZE LEKCJI GEOGRAFII dla III etapu edukacyjnego w zakresie rozszerzonym

opracowany w ramach projektu

**„Tworzenie programów nauczania oraz scenariuszy lekcji i zajęć wchodzących w skład zestawów narzędzi edukacyjnych wspierających proces kształcenia ogólnego w zakresie kompetencji kluczowych uczniów niezbędnych do poruszania się na rynku pracy”**

dofinansowanego ze środków Funduszy Europejskich w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój, 2.10 Wysoka jakość systemu oświaty

Warszawa 2019

Redakcja merytoryczna – Anna Kasperska-Gochna  
Recenzja merytoryczna – Alicja Węsierska-Kwiecień  
Agnieszka Stanuszkiewicz  
Katarzyna Szczepkowska-Szczęśniak  
dr Beata Rola

Redakcja językowa i korekta – Altix

Projekt graficzny i projekt okładki – Altix

Skład i redakcja techniczna – Altix

Warszawa 2019

Ośrodek Rozwoju Edukacji  
Aleje Ujazdowskie 28  
00-478 Warszawa  
[www.ore.edu.pl](http://www.ore.edu.pl)

Publikacja jest rozpowszechniana na zasadach wolnej licencji Creative Commons –  
Użycie niekomercyjne 4.0 Polska (CC-BY-NC).  
<https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/deed.pl>

## Tytuł lekcji

### Specyficzne cechy środowiska przyrodniczego Gór Świętokrzyskich – zajęcia terenowe/wycieczka edukacyjno-krajoznawcza. (2 godziny lekcyjne)

Klasa III, Blok II Dział XIII.(1,3)

**Cel:** Prezentacja charakterystycznych cech środowiska przyrodniczego Gór Świętokrzyskich oraz czynników, które je ukształtowały. Uczeń:

- planuje wycieczkę w Góry Świętokrzyskie;
- określa zależności: budowa geologiczna – rzeźba terenu, rzeźba terenu – klimat; klimat – geologia – wody (i inne);
- przedstawia wnioski wynikające z analizy informacji, np. statystycznych i aplikacji GIS.

**Metody/Techniki/Formy pracy:** Wycieczka edukacyjno-krajoznawcza realizowana metodą projektu, obejmująca ćwiczenia praktyczne w terenie wg instrukcji i kart pracy; indywidualna i grupowa.

**Środki dydaktyczne:** mapa ścienna fizyczna Polski, mapa turystyczna Gór Świętokrzyskich, GPS, mapy w atlasie, rzutnik, laptop, tablet, podręcznik, portale internetowe, prezentacje multimedialne, portfolio, poster, instrukcje, karty pracy.

## Opis przebiegu zajęć

**Faza wstępna – w szkole:** około 2 miesiące przed wyjazdem:

1. Wybór trasy oraz terminu wycieczki;
2. Uzyskanie zgody dyrektora szkoły oraz rodziców;
3. Podział na grupy eksperckie: I – Przewodnicy; II – Geografowie; III – Sozolodzy; IV – Ekonomiści;
4. Przydział zadań indywidualnych i grupowych oraz omówienie sposobów realizacji;
5. Zabezpieczenie i wskazanie materiałów źródłowych dla uczniów;
6. Ustalenie i omówienie kryteriów oceniania zadań (ocean i samoocena);
7. Wspólne ustalenie zasad regulaminu wycieczki i podpisanie go przez uczniów i ich rodziców.

**Faza realizacji:** Uczniowie pracują indywidualnie i w grupach; przypominają sobie umiejętności i informacje dotyczące tego regionu Polski i pracują z wykorzystaniem różnych źródeł wiedzy, w tym Internetu, dotyczących:

- wydarzeń z przeszłości geologicznej Polski, zasobów naturalnych Polski i regionu;
- genezy skał charakterystycznych dla tego regionu;

- zależności pomiędzy budową geologiczną a rzeźbą terenu, pojęcia: region geograficzny, dominanta, klimat, wody powierzchniowe, sieć rzeczna, jezioro, gleby, biosfera;
- związków i zależności w środowisku przyrodniczym;
- zagadnień gospodarczych w regionie;
- dobierają zakres treści do opisu cechy dominującej w Górach Świętokrzyskich.

Uczniowie w grupach opracowują przydzielone im odcinki trasy wycieczki, gdyż będą pełnić podczas niej rolę przewodników oraz ekspertów od przydzielonego zagadnienia.

Opracowują: mini przewodniki, portfolio, foldery, prezentacje multimedialne do wykorzystania na trasie i w podsumowaniu – po wycieczce.

**Faza podsumowująca:** Uczniowie omawiają z nauczycielem efekty współpracy. Razem ustalają harmonogram działań w terenie. Wspólnie wypracowują w grupach propozycje zadań do kart pracy, które nauczyciel uwzględni przygotowując je dla uczniów oraz kryteria samooceny i oceny wycieczki – projektu.

### Komentarz metodyczny

Dla uczniów nie mogących jechać na wycieczkę może być wycieczka wirtualna. Cała faza wstępna, czyli co najmniej 2 godziny lekcyjne plus praca w domu, to przygotowania uczniów do realizacji wycieczki zgodnie z zasadami metody projektu; to również przygotowanie zasad i kryteriów samooceny i oceny pracy uczniów. Jest to ważne dla wszystkich uczniów, zwłaszcza uczniów zdolnych i mających trudności komunikacyjne; trzeba odpowiednio przydzielić zadania, aby umożliwić wszystkim osiągnięcie sukcesu, także uczniom ze SPE. Warto również wprowadzić punktowanie za wykonanie każdego zadania w KARCIE PRACY i wystawić grupom dobre oceny z geografii (lub/i z innych przedmiotów), motywujące uczniów do angażowania się w realizację kolejnych projektów. Ważne jest umożliwienie aktywności i osiągnięcie sukcesu każdemu uczniowi podczas wycieczki szkolnej, także uczniom ze SPE – zamkniętym, nieśmiałym, mającym problem w komunikacji z innymi; uczniowie ci mogą, np. przygotować folder czy portfolio o Górach Świętokrzyskich. Ważne: w realizacji tematu niezbędna jest współpraca z nauczycielem informatyki, a w terenie wsparcia udzielić nam może pracownik ŚPN oraz Chęcińsko-Kieleckiego Parku Krajobrazowego.

**Kompetencje w zakresie:** rozumienia i tworzenia informacji, wielojęzyczności, matematyczne oraz kompetencje w zakresie nauk przyrodniczych, technologii i inżynierii, osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się.